

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 1. Transfiguratur se Christus primò: in suæ diuinitatis probationem, Mysterium à millenis annis per Daudem decantatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

Ios, eam à tanto videt intervallo, & stupefactus exclamat: *Dominus Deus meus magnificatus est vehementer*, Hortatur nos ipsa ratio, vt & nos erigamur. Figura pulcherrima ad se trahit oculos inuentus. Qui foribus formæ, præ cæteris egregius prodit in forum vestibus ornatus magnificis, omnium ad se convertit oculos. Erat Ioseph ætate integra, decora facie, regio cultu splendidus circumit urbem Heliopoleos, omnes, nominatim tamen puella, suos dilatabant oculos vt eum incedentem intrerentur, domorum fenestris insidebant & eò viso vno in loco, ad alium duvertebant, manebantque, talis vultus elegantia: videndæ semper curiosæ, nunquam saturæ. Ita capiunt quædam id quod de eò Pater dixit: *Ioseph decorus aspectu, filia discurrerunt per murum.*

Gen. 49. 22.

Vide tra. 1. 1. 7. 8. 15. n. 109.

Mirabile factum enarrat spiritus S. per vatem Ezechielem Accesserunt quidam pictores in arte sua peritissimi Hierusalem, & in parietibus efformarunt imagines nobilium Chaldaeorum, a leo vni ac expressis arti, cæterisque coloribus, tanto splendore, gloriâ tantâ, vt cum illos cernerent Hierosolymita: eorum amore ita incenderentur, vt affectu nimio eorum mentem perdidisse viderentur, nec momentò quidem oculos ab illis descedebant, inarlescebant desiderio, atq; illo ex tempore hoc totum erat eorum studium, hæc cura, mittere nuntia, dona, munuscula, suas perlonas, vitam si am, bona sua, illis quorum hic imagines exponebantur, consignare: Cum vidisset viros depictos in pariete, imagines Chaldaeorum, expressas coloribus, & accinctis baltheis rones, & tiaras tinctas in capitibus eorum & c. insanivit super eis concupiscentia oculorum suorum, & misit nuntios ad eos in Caldeam.

Exeb. 6. 23. 14.

Hib. 1. 1. 1.

Qualis nobis hodie explicatur figura, non inferior quam æterni Patris: *Qui cum sit splendor gloriæ, figura substantiæ eius.* Vt talem ipse illum agnoscat, nobisque iubet, omnes illum recipiamus, & audiamus: *Hic est filius meus dilectus, ipsum audite.* En qualis elegantia, qualis splendor, gloria qualis, maiestas qualis. Omnia redolent, gloriam, spirant maiestatem, halant celsitudinem liceat nobis hodie dicere quod de sole spiritus S.

Ecl. 42. 16.

Sol illuminans per omnia respexit, & gloria Domini plenum est opus eius. Sol diuinus, qui omnia illuminat, exhilarat, & gloria Domini implet vniuersa, cælos latificat, vnde Pater in voce descendit, & in nube spiritus S. splendidißima, limbû re-creat, vnde Moylen educit; tertium exhilarat paradysum, vnde Eliam excitat; terram gaudio replet, inde secum assumens tres suos Apostolos Petrum, Iacobum & Ioanem, in quibus opinatur

D. Chryl. omnes hominum status præsignari: *Sol illuminans per omnia respexit, & gloria Domini plenum est opus eius.* Opus est gloria Domini plenum. Cum autem adeo sit magnificum necessariò requiritur, vt Deus obtutur nos, quo illud perscrutemur illuminet. Multas conperunt SS. Doctores rationes, eius quod: Christus hodie peregit, in March. quod videlicet finito illo actu statim Apostolis inhibuit, ne cum quod vidissent erraret, donec ipse à mortuis resurrexisset. D. Chrylost. credidit, quod hoc fecerit, ob tanti mysterii magnitudinē, quod nec ipsi possent verbis proferre, nec intelligere audientes, donec veniens spiritus S. luce sua ac gratia, eorum intellectum ad tantum capiendum mysterium informaret, in his vt illud edicerent, in cæteris verò vt caperent. Oremus illum igitur illam nobis largiatur: vt luce eius, lucem hanc intueamur, & gratia gloria, illius splendorem: illam nobis cælorum regina impetrabit, illam igitur p̄a mente salutemus. *Aue Maria.*

S. I. Transfiguratur se Christus primò in sua dilecti-
mitatis probationem. Mysterium à millenis annis per Dauidem decantatum.

A Deo præcellum, ac magnificum videbatur hodiernum Transfigurationis mysterium Angelico Doctore D. Thomæ inter omnia vitæ Christi mysteria, vt cõtentus summari n prestingeret, omnia miracula quæ Christus egit toto vitæ suæ termino, nulla facta particulari de his questione, de hoc tamen mysterio singularem ac copiosum ediderit tractatum, exponens circa illud plurimas easque insignes quæstiones & graues nucleas difficultates. Et nullè quidem est etenim hoc mysteriū tam singulare, vt prope omnes SS. Doctores, tam Graeci, quam Latini de illo tractatus habeant particulares. Inter alia quæ supponit D. Thom. hanc distinguens doctrinam, hoc vnum reperio, quod ille mysteriosus actus, ad duo nominatim plurimum co-tulerit. Primum; ad Christi gloriam secundum, ad nostram salutem, quam diuina bonitate tanti fecit tantog studio est profectus, vt eam illi semper coniungeret, in vt gloria quam sibi prætendebat, ad nostram tenderet emolumentum. Primum igitur in Christi maximam gloriam cessit hoc mysterium: eò quod in illo, & per illud probabatur naturalis ac legitimus filius Dei, per multos testes, omnes irrefragabiles, qui mentiri non possunt, & ex omnibus partibus. Adest de caelo Pater æternus prima veritas & vocatiora, sine vlla suspitione de illo sic protestatur: *Hic est filius meus dilectus.* Ad uolat spiritus S. spiri-

tus veritatis, in nubelucida, & clara. Moyses egredietur de limbo, qui & vice, & vece omnium prophetarum, & amicum Dei, idem confirmat de Christo testimonium. Terreno progreditur Elias paradiso, tot annis servatus incolomis, ut testis securus ac fidelis subfigaret. De terra Principes assistit Ecclesie, Petrus, Iacobus, & Ioannes. Ob hanc

D. DAM. rationem vocat D. Damascen. hoc mysterium. Deificatio: quia in eo conclusivè Christi vera divinitas comprobatur: *Ibi vera eius divinitas comprobata est.* Quinimo & ipse D. Petrus agit de illo mysterio, ut argumento irrefragabili, securo & certo Christi divinitatis: *Non doctas fabulas fecisti, notam fecimus vobis Domini nostri Iesu Christi virtutem, & presentiam, sed speculatores facti illius magnitudinis.*

I. Subtili concludit ingenio D. August. quod nihil efficacius probet mundo, cuiusque sapientibus, vera de Christo mysteria, quam mendacia quæ tam mundus, quam eius doctores, de suis Dijs effinxerunt. Ut se ipsos Dij persecutionibus eriperent Tytholij, seu Typhæi Principis Gigantum, qui eos usque ad interiora Ægypti insectabatur, figuras suas transmutarunt, Iupiter in ovem, Bacchus in arietem, Mars in vulpem, Diana in cervam, Venus in aquilam, Iuno in vaceam candidam, Mercurius in cygnum. Has omnes transfigurationes composuerunt mundi sapientes, ut mundo probarent ac persuaderent eorum divinitatem, quocirca multas & stupendas confinxerunt transformationes, & transfigurationes. Transformatum se modo Diomedes in avem, modo Iupiter in pluviam, seu auri grandinem, modo in cygnum, modo in aquilam. Apollo in pastorem, Bacchus in pulcherrimam ac sapidissimam uvam, Neptunus modo in ovem, modo in vitulum, modo in equum, Mercurius nunc in cygnum, nunc in iuvenem formam præstantem; quò significatum volebant, quòd intra se divinam polterent virtutem, quæ tales faciebant transfigurationes fabulosas in tam variis formis, ac pariter hominibus persuaderent eos qualibet esse natura superiores, cuius claves seu potestatem in manibus suis possiderent, ad agendum in ea quælibet. Laudo transformationes illas ut ingeniosas, subtiles ac doctas, sub quarum speciebus, multa natura secreta declarabant, ex quibus mirabilia philosophiæ naturalis ac moralis exponebant, quocirca nedum illi tantummodo, sed & multi viri Sancti illa in lucem ediderunt, ut D. Fulgent. in suis Mythologijs, D. Clemens Alexandrinus & plures alij auctores laborarunt in declarandis doctis transfigurationibus,

*Vide Bac-
anlauricã,
Ioannem
Perez. de
Mora. l. de
Philos. se-
cret. l. 1.
c. 7.*

licet fictis ac fabulosis, & quarum nulla veridicis testibus probaretur: *Doctas fabulas.*

Illis igitur (inquit D. August.) nos vobis ratam facimus veram Christi Domini nostri divinitatem. Vos Deorum vestrorum asseritis divinitatem ex transformationibus & transfigurationibus; quod si illa esse verè probarentur, vestro iudicio vera constaret Deorum vestrorum divinitas, ac quia hæc transfigurationes legitime probari non possunt, nec ipsa quoque eorum divinitas vera esse comprobatur. En vobis divinitatis Christi assertionem; qui realiter ac verè seipsum transfiguravit, & hæc transfiguratio constat probatissima. *Non doctas fabulas fecisti, notam fecimus vobis Domini nostri Iesu Christi virtutem & presentiam.* Illas vocat doctas fabulas, quas commenti sunt poëta, quibus quæstiones Philosophiæ subtilissimas inserunt, quos poëtas inscribebant sacros ac divinos Theologos. Ex horum numero erant veteres illi Poëta Ophæus, Homerus, Hesiodus, Pindarus, & tempore quo hæc scripsit D. Petrus celeberrimi erant Virgilius, nominatim autem Ovidius, qui libros illos edidit Metamorphoseos, id est transformationum, quas Dij faciebant in seipsis, vel in alijs, ad divinarum suarum potentiarum iactantiam, qui præcedentibus annis sub Augusto Cæsare, universali totius orbis applausu excepti sunt, etiamque illi, qui ea tempestate manibus præ cæteris terebantur.

His alludit D. Petrus, q. d. quando tibi Transfigurationis Christi narratur historia, ne autumes, nec imaginis, quòd ingeniosos, subtiles, doctosque audias. Poëtas, qui versibus suis fabulosas transformationes suorum Deorum cecinerunt; licet enim illas dextero spiritu ac genio effuderint, ut Dijs suis conciliarent auctoritatem, quos intendebant honorare: nullo tamen eas testimonio probare poterunt, potero ne quidem unum offerre quo earum certo sibi constaret veritas. Nos vero vobis enarramus Transfigurationem veram, certam, multis assertam testibus, & nos ipsi testes sumus oculares, qui præfentes adfuimus: *Cum essemus cum illo, in monte sancto.* Non vobis hinc inde conquistos proferimus testes, sed illos ipsos, qui vidimus, & actui Transfigurationis interfuimus, oculis nostris perspeximus, & ut tales certo deponere possumus hanc Christi transfigurationem, quam vidimus, quæ talis fuit, ut Christus communem suam ac passibilem figuram transmutavit in aliam singularem potius & gloriosam: *Ut facies eius splenduerit ut sol, vestimenta autem eius facta sunt alba ut nix in magna gloria.* O qualis gloria, qualis maiestas, qualis opulencia, qualis

qualis celsitudo, illa, quam vidimus: *Magnifica gloria*, ut gloria filij Dei, ait D. Ioannes, que in se omnem gratiam omnesque Patris æterni diuitias continebat: *Vidimus gloriam eius, quasi unigeniti à Patre*. Et nos ipsi ipsam Patris vocem audiuius, quæ clarè & aperte illum, suum esse filium testatur: *Hic est filius meus dilectus*. Hic D. AMBR. optinè quadrat D. Ambrosii. argumētum. Fini-
li. de xerent philosophi varias transformationes. Per-
Abra- suavit illis diabolus Iouem & Mercurium esse
ham. c. Deos, ac per hoc sumpserunt licentiam, & con-
T. 4. laxantes ingenio, illis ea omnia a scribendi, que
impossibile erat illum habere, qui non fuisset ve-
tus Deus. Multa effugerunt blaterationes, & con-
stat eos illa confuxisse, cum probare non potuer-
int. Admirare Christi maiestatem: multo enim
maius est quod ipse vetaciter agit, & in isto actū
testibus comprobatur, quàm quicquid vquam fa-
bulis suis ediderunt semitarij heterocedi: *Manus est*
quod illi finxerunt, quàm quod ipse gessit, maiorque
ambitioso, mendacioso simplici veritatis fides. Loqui-
tur de Abraham. Et Christo veraciter appropria-
tur. O qualis transformatio, qualis transfigura-
tio, quàm magnifica, quàm diuina, quàm certi-
ficata, ut eiusdem speculator Petrus dicat: *Nos*
ipsi speculatores facti illius magnitudinis. Et D.
Ioannes: *Quod vidimus oculis nostris, quod per-*
specimus & manus nostre conuertuerunt de ver-
bo in vitam. Non credo fore incongruum arbitrari,
quod iam à n illenis annis David oculò propheticò
viderit illud tam grande spectaculum; quod
si ipse fateatur, quod eius Deus illuminauit in-
tellectum ad capiēda Christi mysteria, ut ea tam
clarè, & remota omni figurarum umbrâ viderit:
Sicut lux aurora oriente sole, mane adspice nubibus
rutilat. Quod illi quoque Deus manifestè reue-
larit occulta Christi Domini nostri mysteria, qui
est increata Patris sapientia, cum dicat: *Incerta*
& occulta sapientia tua manifesta sunt mihi. Non fit
verisimile, quod Deus hoc illi mysterium ab-
sconderit, cum sit, ut diximus inter maiora eius
mysteria facillè maximum.

Vidit igitur rex David diuinam illam Trans-
figurationem, & eam versu voluit celebrare ele-
gantiori, quo sapientissimos totius orbis poetas
superaret, qui tanto humanæ sapientiæ fastu fal-
sas, suorum Deorum transformationes decantâ-
runt; vnde superna illa luce illustratus psalmum
illum tota mysterijs grauidum composuit, in quo
elatius, semotâ omni larvâ veram Christi con-
fessus est diuinitatem, propter quam etiam si fi-
lius suus esse deberet, eum tamen notat Domi-
num suum: *Dixit Dominus Domino meo meo &c.*

Deinde ait: *Tecum principium in die virtutis tue,*
in splendoribus Sanctorum, ex utero ante Lucife-
rum genuisti. Dies virtutis Christi, censetur esse
di. s. Incarnationis & vitæ suæ: hoc totum vocat
diem, dicit autem diem virtutis. quem D. Paul.
dicit diem carnis suæ: *In diebus carnis sue*. Hebr. 5. 7.
Quia licet carnem assumpserit debilem, passibi-
lem & mortalem, in hoc ipso suam ostendit vir-
tutem, quod de peccatis morte, ac infirmitate
triumphauit. Proinde Vates Isaias, eum depre-
caus, ut vestram indueret carnem, sic rogat:
Induere fortitudine brachium Domini. Et ipse
David, eum carne vestitum intuens de illo sic
pronuntiat: *Indutus est Dominus fortitudinem, &*
aliò loco carnem infirmam vocat gladium vi-
ctorem ac potentissimum: Accingere gladio tuo
super femur tuum potentissime. Domine (inquit
David) vidi te die illo, cum homo factus, mun-
do apparuisti, nescia vestitus carne, te quoque
mitior: quod tecum adducas principium: *Tecum*
principium. SS. Græci legunt: *Tecum principa-*
tus, tecum totum tuum defers principatum, to-
tum regnum, maiestatem, nobilitatem, & rega-
lem eminentiam. Nullus Rex aut terræ monar-
cha secum defert aut intus habet regni sui ma-
iestatem aut dignitatem: Hæc solum habent in
se, quod vos, quod ego, quod sumus omnes vi-
les vermiculi, & miseriarum cumulus, sacris
calamitatum, exterius illis annectitur id quod
pertinet ad diuinitatem, ad maiestatem, gloriam,
quod censibus abundant, custodibus cinguntur,
exercitibus stipantur, imperant ciuitatibus. Nul-
lus eorum, quando prodit in hunc mundum, se-
cum educit de ventre matris suæ gloriam suam,
dignitatem suam, suam maiestatem, regalem
eminentiam. Tam pauper ac nudus in ter-
ram effunditur monarcha potentissimus ac
tu, & iam omnium nudus hinc ad sepulchrum
egredietur, & quantumlibet magnus sit, dice-
re potest cum Rege Iob: *Nudus egressus sum de*
utero matris mee, & nudus reuertar illuc. Et cum
Rege Salomone: *In ventre matris mee figuratus*
sua carne, decem mensium tempore coagulatus sum
in sanguine, ex semine hominis & delectamento
fermi conueniente &c. Et primam vocem sument
omnibus eius plorans &c. Nemo enim ex regibus
aliud habuit natiuitatis initium. Natis iam illis
annectitur Regum dignitas, quando eis fides ac
obediētia iuratur, & opum affluentia, seu pote-
stas imperandi.

Tu autem Domine (canit David) tecum
ducis tuum regnum, imperium ac maiestatem:
tecum enim de ventre matris tuæ hæc omnia
contu-

contulisti & vultum confessi sunt tres Reges, qui te recens natum in incunabilis procidentes adorauerunt, qui caelesti tuo lumine ac praeuina

Matt. 2. 2. stella deducti qua fuerunt: *Vbi est, qui natus est Rex Iudeorum.* Et dum hinc moriens in cruce discessisti, non regno tuo, non maiestate tua nudus emigrasti: ob hoc quippe decrevit, spiritus tuus diuinus, vt te moriente cruce regius titulus affixus remaneret: *Iesus Nazarenus Rex Iudeorum.* Tecum esse regem contulisti, & vbi cumque esses futurus; tota quoque feret maiestas, dignitas, & diuina praecellentia. Hac de causa

(vt notat D. Cyrill. Alexand.) Iussit Deus

Exod. 26. 1. Moyse: *Essem cortinas, & bysso retorta, & hyacintho ac purpura coccoque his tincto, variatas opere planario facies.* Secum quas arca per itinerum diuerticula conferret: vt intelligamus, quod Christus Dominus noster, Dei arca thesaurorum, secum totam gloriam, maiestatem ac caelestem deferret dignitatem. Nostra lectio habet: *Tecum principium.* Principium, quod absolute illud nomen meretur, est esse diuinum, vera diuinitas, principium sine principio, principium omnis essentiae, vitae, potentiae, & virtutis; & ad illud omnia reuocantur, vt ad primum principium, velut ad mare, omnia flumina, riuus & aquae: *Deus à quo bona cuncta procedunt.* Tecum, Domine Deus inquit Dauid, defers, tenes, concludis veram diuinitatem, quando descendens de caelis te ipsum puellae castissimae visceribus conclusisti, & in mundum puer natus prodijisti. Optime munus venisti, tecum etenim totam Dei contulisti diuinitatem. At in quo Dauid tibi hoc apparuit vnde tibi haec constat veritas: *In splendoribus Sanctorum.* Legunt Sancti & Graeci doctores: *In splendoribus Sancti aium,* id est in splendoribus sanctis, puris, mundis, qui de vobis emanant. Hoc praeter ceteris (inquit D. Hieron.) Christi manifestauit diuinitatem, quam intra se conclusam deferrebat; nimirum, splendores quidam fulgentissimi diuini; qui interdum de eius vultu radiabant, tales, qui soli sufficerent vt illis omnium ad se corda in sequelam & obsequium permouerent. Hinc patet (inquit idem D. Hieron.) nec multum, nec admirandum, quod ad vitam eius vocem, Mattheus surgens eum sit secutus, nec ille solus, sed alij plerique: *Certe fulgor ipse* (inquit) *& maiestas diuinitatis occulsa, quae etiam in humana facie re-*

lucet, ex primo ad se valentes, poterat trahere aspectu. Splendores illi Christo tantam conciliarunt auctoritatem (ex praefato auctore) vt quomodo Scythas vt canes exciperet, flagellis elimi-

naos boum armenta, & ditissimos quosque Hierusalem, non ausi fuerint obganire: *Igneum enim quoddam ac sidereum radiabat ex oculis eius & diuinitatis maiestas lucebat in facie.* Haec sunt (ait Dauid) Domine mi, quae me de diuinitate tua reddunt certiores; illi praesertim, quos in monte Thabor in vultu ac vestibus emisisti, radij fulgentissimi, diuini, reuerendi; & quod vultum tuum contempler soli coaequalem; corpus adeo lucidum, vt de luce, quam emitit, fulgentia, pulchra, regia, tua vestimenta videantur.

§. 2. *Ostendit hic, quod veram in se contineat diuinitatem: eiusque splendor diuinitatis fuerit à splendore, quo claruit Moyses.*

Lucidius explicantur illi splendores, ex illa differentia, quam notat D. Paul. inter

Moysem & Christum, quam ad rem expendit D. Basil. Misit Dominus Moysem ad populum duabus illis tabulis lapideis honoratum, quibus inscripta legebatur lex Dei, vt eam populo promulgaret legem imperfectam, & deficientem, tot asperam poenis, minis, ac supplicij, vt pleno ore diceretur lex mortis, & quod illis hac lege deferrebat, erat mortis poenamque praegma terribile: tota enim huic intendebat, vt decerneret, quicumque hoc vel illud fecerit, in hoc vel illo defecit, moriatur.

Ita notat D. Paul. illo nomine quo illam inscribit. *Ministratio mortis.* Nihilominus, vt scirent, Moysem esse Dei ministrum, & legem, quam illis deferrebat intemandam, ex suo scriptam mandato, ei diuinum suum splendorem communicatur, contulitque lucem tantae claritatis in vultu eius, vt solis instar splenderet, tam fulgidos eum radios, vt eum fixa acie populus minime posset intueri, vt necessarium fuerit velum opponere. Porro vt erat lux illa de foris affixa, paulatim deficiebat, euanescebat, obscurabatur, & breui facies eius ad pristinam formam reuertebatur, eratque aliarum similis. Hoc verba illa innunt: *Gloria vultus eius, quae euacuatur;* vt sereno contingit, quod hec forma ardentissime immisum, & carbonibus candentibus iniectum, tali calore ac splendore inardescat, vt ignitus esse carbo videatur: tamen vt calor est agglutiuus, & ex interno non dicitur incendio, pedetentim remittitur & obscuratur, vt breui instar altius simile appareat. Ita actum cum Moyse. Multis paralangis debuit Christi gloria excellere.

Misit

D. HIER. *in c. 19. & 21. Matt. T. 3.*